

*О. А. Мартинюк,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри менеджменту,
Міжнародний гуманітарний університет*

ФОРМУВАННЯ КАРТИ СТРАТЕГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми в загальному вигляді. Концепція стратегічного планування полягає в проектуванні майбутнього стану підприємства, з урахуванням певних наявних ресурсів, а не простої екстраполяції поточного стану на майбутній період з визначенням внутрішніх обмежень. Вагомою ознакою відсутності стратегічного підходу є концентрація організації тільки на внутрішніх ресурсах, потенціалах та факторах, з майже повним ігноруванням впливу зовнішніх погроз, перспектив та сприятливих тенденцій. На наш погляд, стратегічний бізнес-процесний підхід, дозволяє здійснити позитивні перетворення та створити додаткові можливості із будь-яких змін. Але стратегічні орієнтирі завжди повинні бути узгоджені у часі, просторі та можливостях, тому що ефективна стратегія повинна містити не тільки кількісні параметричні показники, але й якісні оцінні індикатори.

Мета та завдання статті. Розробка динамічних моделей формування карти стратегічних орієнтирів для підприємств, які органічно інтегруються в структуру управління.

Основні результати дослідження. Проектування моделі, наближеної до реального стану, досить складана задача, така модель повинна об'єднувати деталізовану систему опису об'єкту, охопити всі сфери його діяльності всередині підприємства, стохастичні та детермінантні найвпливовіші фактори його бізнес-оточення. Таким чином, актуальною задачею на стадії стратегічного планування, стає необхідність розробки адаптивного інструментарію для моделювання ефективних економічних систем, який дозволяє узгоджувати стратегічні цілі з існуючими зовнішніми факторами, та створювати передумови для подальшого економічного росту.

Дослідження моделей оптимізації, які використовуються в спеціалізованих управлінських ІТ-системах, таких як: модель оптимізації залишків грошових запасів Баумоля, управління запасами та мінімізації витрат Уілсона, максимізації грошових активів Міллера-Орра, модель оптимізації плану виробництва та виробничої функції Кобба-Дугласа, модель оптимізації структури капіталу Міллера-Модільяні, тощо, дозволило сформулювати наступні висновки [1; 2; 4]:

1) визначення ступеню впливовості окремих факторів, на результативність функціонування підприємства, є складною, неординарною задачею;

2) статичні нормативні коефіцієнти, застосовуються як оптимальні значення, мають великий кореляційний діапазон, який залежить від галузевого або часового фактору;

3) проблема граничної корисності ресурсів створює ефект, при якому вкладення додаткових ресурсів перестає впливати на результат діяльності підприємства – ефект «вичерпності виробництва», коли гранична продуктивність наближується до нуля.

Тому, можна стверджувати, що процес оптимізації діяльності підприємства, нерозривно пов'язаний з процесами формування стратегічних горизонтів. Застосування нового стратегічного підходу на основі моделювання бізнес-процесів, дозволяє уникнути перелічених проблем. Для цього, на наш погляд, необхідно при вимірюванні областей припустимих параметрів, враховувати потенціальні межі виробництва, та використовувати оптимізаційні динамічні моделі [3]. При формуванні системи оцінних індикаторів задіяти показники, нормативні значення яких мають однорідну, сталу структуру для різних галузей економіки, наприклад, охоплюють термін розробки та застосування сучасних технологій виробництва певного класу. Оптимізаційні процеси підприємства, повинні відповідати його цілям, але інтегральний показник, не обов'язково має бути сталою величиною виміру ефективності функціонування підприємства. Практична реалізація моделей оптимізації бізнес-процесів харчових підприємств в програмному середовищі, вимагає враховувати всі стратегічні пріоритети та націлюватись на отримання максимального ефекту від управлінської та виробничої діяльності.

Вагові коефіцієнти кожного стратегічного вектору w_i можна розрахувати за формулою [5]:

$$w_i = \frac{\sum_{j=1}^n l_j}{\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n l_j} \quad (1)$$

Кожний стратегічний вектор, за певний проміжок часу, розраховується на основі коефіцієнтів w_i , визначених, згідно результатам оцінки ефективності підприємницької діяльності та аналізом ринкових показників:

$$\bar{V}_t = \{w_1, w_2, w_3, w_4, w_5\} \quad (2)$$

Сформована карта векторів стратегічних орієнтирів, визначає оптимальний сценарій підвищення ефективності управління бізнес-процесами підприємства. Бізнес-процесний підхід, дозволяє, по-перше сформувати стратегічні горизонти підприємства на середньострокову перспективу, по-друге, виявити певні залежності між складовими балансу, по-третє, визначити внутрішні та зовнішні резерви та напрямки їх оптимізації [6].

Для розрахунку показників, що характеризують структуру балансу та можливі джерела його формування, необхідно встановити коридор оптимальних стратегічних орієнтирів підприємства в грошовому еквіваленті. Це досягається ітераційним генеруванням фракталів моделі, за допомогою порівняння поточної структури балансу з її еталонною «ідеальною» моделлю, та встановленням напрямків можливої оптимізації складових структури.

Визначено, що змінні величини чистого прибутку можуть вплинути на: величину власних коштів (оскільки чистий прибуток входить до власного капіталу), величину грошових коштів (як похідна надходжень від чистого прибутку), необоротні активи (при реалізації довгострокових фінансових проектів), структуру загального балансу всього підприємства.

Процес розширеного відтворення основного виробництва, спричиняє певні диспропорції за наступними балансовими складовими: у власному капіталі (при

залученні грошових коштів на розширення виробництва або асортименту товарів, шляхом емісії цінних паперів або збільшенням засновників), у довгостроковій кредиторській заборгованості та поточних зобов'язаннях (при залученні грошових коштів шляхом довгострокового і короткострокового кредитування або участі в інвестиційно-інноваційних проектах), у необоротних активах (при збільшенні виробничих та невиробничих цільових фондів), у загальній структурі балансу підприємства.

Впровадження інновацій в підприємницьку діяльність, впливає на такі структурні зони як: власний капітал (при залученні грошових коштів на інновації шляхом збільшення засновників або емісії цінних паперів), довгострокову кредиторську заборгованість та поточні зобов'язання (при залученні коштів, шляхом довгострокового або короткострокового кредитування овердрафтів та інвестиційних вкладень), необоротні активи та величину запасів (при вагомих технологічних змінах у виробництві або реінжинірингу загальних бізнес-процесів), загальну структуру балансу (при виникненні диспропорційних змін в діяльності підприємства). Вкладення прямих інвестицій в інтелектуальний потенціал, створює передумови для підвищення якості продукції в короткостроковій перспективі.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. Формування адаптивної карти стратегічних орієнтирів прямо пропорційно пов'язано із збільшенням розміру чистого прибутку підприємства, а також з посиленням впливу на такі складові балансу, які впливають на чистий прибуток. Суттєві структурні зміни у власному капіталі, які направлені на фінансування розвитку інтелектуального потенціалу, або підвищенні кваліфікації та кадрової компетенції, збільшують ринкову привабливість підприємства, створюють нефінансові резерви підвищення продуктивності праці, та впливають на економічний розвиток виробництва та підприємництва. В грошовому вимірі це також збільшує розмір виплат персоналу різних категорій. Балансові зміни в витратах, в аналітичному сенсі, безпосередньо впливають на розмір чистого прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, і зменшують розмір власного капіталу.

Розраховані абсолютні коефіцієнти для кожної складової балансу і стратегічного вектору підприємства, за питомою вагою скалярного значення, розподіляються за абсолютними показниками стратегічних напрямків оптимізації стосовно до структури балансу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємстві : [монографія] / В. В. Вітлінський – К. : КНЕУ, 2004.– 480 с.
2. Волковская Е. А. Управление затратами промышленного предприятия [Электронный ресурс]. – Режим доступа //masters. donntu. edu. ua/2011.
3. Евдокиенко В. Бизнес-процессы, процессное управление и эффективность / В. Евдокиенко // Consulting. ru. – 2012. – № 250. – С. 120–128.
4. Иванов Н. Н., Павлова Ю. А. Моделирование многомерных финансовых потоков предприятия под влиянием дестабилизирующих факторов / Н. Н. Иванов // Экономика : проблемы теории та практики : [збірник наукових праць]. – ДНУ. – 2007. – Випуск 77. – С. 129–133.
5. Колісник Ю. О. Модель оцінки інтегрального показника ефективності управління економічним об'єктом на основі потокового підходу / О. Ю. Колісник // Новое в экономической кибернетике : [сб. науч. ст.] ; [под общ. ред. Ю. Г. Лысенко]; Донецкий нац. ун-т. // Модели управления в информационных системах. – Донецк : ДонНУ. – 2010. – № 3. – С. 66–81.
6. Moiseyenko I. P., Martynyuk O. A.. Application of intelligent technologies in economic security of a bank. Actual Problems of Economics. – Issue № 12 (December), 2012. 324–331 pp.